

toldi, si visqués, podem oposar-nos a un compost de -BHERO: estem davant d'un cas com el de BRANCA, que té exactament la mateixa àrea, o el de CARANT, també ancorat fortament a Catalunya i al llarg de la frontera italo-suïssa; la civera és un «brancard» i el fr. *brancard* és membre de la família de *branca*.

I. Semànticament l'etimologia del vell Hubschmied en part era excel·lent, en part almenys defensible. Amb això em refereixo a l'element inicial *nyr-*, referint-se a les dues barres laterals de la civera: 'portada per dos', sigui referint-se a les dues vares que la sostenen o als dos homes que la traginen amb cada una de les mans. L'evolució fonètica *nyr* > *ts(u)j-*, manca de tot suport en una família tan vastament coneguda com la cèltica, i d'acord que a penes es pot concebre en cap sistema cèltic; fins en germànic cal arribar fins a la segona mutació de l'alt-alemany. ¿És realment concebible tal canvi en cap llengua indoeuropea antiga? Podem al·legar que també en grec, des dels temps micènics, tenim ja *tye-* > *se-* i fins *tu-* > *sü-*; el mateix Bertoldi no nega que l'altra etimologia de Hubschmied *nyr-gr-os* > *tsigro-* té força persuasiva. No descartarem, doncs, del tot que Hubschmied vagi tenir bona intuïció en tot, sense altre canvi que reemplaçar cèltic per altra cosa, potser dins el matís illíric de la nebulosa sorotàptica: illiri i grec no són lluny l'un de l'altre (cf. *EntreDL* 1, 82). Si ja, però, aquesta assibillació de la sorda fóra una hipòtesi en sopols, l'audàcia es multiplica havent d'admetre que primer la combinació amb semiconsonant causava un ensordiment *ny* > *ty* (cf. REDDERE > *reire*, JANUARIUS > *JANNY* > port. *janeiro*). Sembla que no convencerem gaire amb aqueixa cadena de postulats.

II. També s'ha de dir que els suports de la civera més que dos són quatre. «Brancard à quatre bras, pour le transport du fumier, etc.» defineixen la *civière* els dicc. francesos, i vegeu ben nets els quatre braços en els gravats de civeres catalanes publicats en *AlcM*. És sabut que l'ieur. *κyεtyoρes* 'quatre' com a prefix i encara en d'altres funcions proclíptiques, reduïa tant la primera síl·laba que no en restava sinó *κτ-* o *τ-*: osc *trutom* = ll. *quartum*, i el mateix ll. *quartus* ja era també el resultat d'una simplificació del complex *κ*τyρto-*, grec *τρυφάλεια* i *τράπεζα*, scr. *túryah* 'quart', atm. *tyw-*, tokh. *stwar*, gr. *Τυρτάλος*, etc. (Pok., *IEW*, 643.17ss.). Tenint en compte l'evolució grega del *-ty-* en *ss* o *θθ* (de *κyεtyoρes* en *τέσσαρες*, *πλσυρες*, *τέτταρες*, etc.), potser podríem doncs suposar *κyεtye-beria* > *tsyεberia*, reduït aviat a *tseberia*; cf. gr. *τφέλας* > *σέλας*. Altre nus complex de suposicions, no gaire menys en sopols que l'anterior.

III. És bastant colpidora la semblança que presenta amb el nostre **CIBÈRIA* el lit. *kibiras* 'galleda, ferrada', més que més essent de fusta les antigues ferrades, i amb vares vinclades o cercles flexibles, i usant-se les ferrades per emportar-se els fems, igual que les civeres. La formació del mot en bàltic no és gens clara, tampoc la seva connexió amb el letó *ciba* 'atuell rodó de fusta', gr. *κιβωτός* f. 'caixa de fusta, arca,

mari', etoli *κιββᾶ*, cipriota *κίβισις* 'sarró'. ¿Hi hauria enllaç amb el ll. *CIBUS* 'aliment', 'farratge', umbre *cēbu*? Una hipòtesi a fer seria que un radical *KIB-* de provenença ignorada,¹² que pogué abraçar des dels farratges o pinsos fins als fertilitzants animals, combinant-se amb altres elements, i particularment amb -*BHERO*, pogué designar en llenguatges del grup sorotàptic una diversitat de receptacles o atuells que servissin per portar-los o guardar-los, i que aquests mots vagin passar des d'aquest llenguatge a certs dialectes grecs, italics i bàltics: en aquest procés l'hipotètic *KIB-BHERIA* (o *KIBO-BHERIA*, haplòlogicament *KIBERIA*) hauria passat, amb alteració fonètica, al lit. *kibiras*, d'altra banda al substràtic romànic **KIBERIA*. Espero que es compregui que no es pot tractar d'una formació bàltica ni grega sinó sorotàptica, però manllevada pel bàltic, família que és plena (com mostra Pokorny, *IEW*, a cada pas) de manlleus al sorotàptic. Vet aquí potser la hipòtesi més raonable, la menys arbitrària, en el terreny de les suposicions, que està a la vista.¹³

DERIV.: *Civerada*, *civeró*.

¹ Això passa sota els nostres ulls: *civira* posa el *DAG*. en l'inventari de 1491; *AlcM* reconeix que copia aquest inventari (avui i per a ell inaccessible) del *DAG*, però en fer-ho imprimeix *civera*. Si això ha passat a la impremta d'Alcover i Moll i en una obra així, bé cal esperar que fos més freqüent en les altres. — ² Hi ha d'altres usos muntanyencs, també aquests en *-ira*, com «el baiard destinat a pesar el carbó quan es desempila --- la part central de la *xevira* és prou fonda --- perquè hi càpiga 1 quintar i 1/2 de carbó; aquesta part central és feta amb vímets, perquè si fos de canya perillaria de cremar-se», *CostCatManc.* 1, 166. — ³ Preguntat a quasi tots els pobles, tots el coneixien per haver-ho sentit, però advertint que ells usen *baiard*; només a Tor i a Farrera ja donaven senyals del maneig, i feien constar que era per tragar fems o per treure'ls de la cort. — ⁴ Ja M.-L., *REW*, 1895; Bertoni, *ARom.* 1 (1917), 156, 159; Gamlischeg, *EWFS*, i ja *BhZRPb.* XLIII, 23n.; Rohlf, només breument, *ASNSL* CLXXXI, 139; amb més reserva encara Jud, *ibid.* CXXVII, 433; aquest no acceptava ni rebutjava *CIBARIA*, quan jo li sotmetia el meu *VocAr.* a Zuric, el 1927, ja llavors escrit en primera redacció, i ell posava llavors en dubte la meua tesi d'ÈRIA: després de sospesar tota una tarda les meves raons, va acceptar-les, i declarà que s'havia de revisar el problema perquè no hi havia etimologia acceptable; Schorta, per encàrrec d'ell, m'envià un croquis cartogràfic dels noms de la *tshivierdja* en els Grisons i Mesolcina-Calanca. — ⁵ Són els mots, o els fets, de Wartburg («zum Wandern geneigt»), Bloch, fins de Rohlf, i en particular de J. Hubschmid, fill (*Alpenwörter roman. u. vorrom. Ursprungs*, i *Arch. Alto Adige*, XLIX, 405), que prova de tornar-se enrere, a base d'això, dels fets fonètics ben establerts pel seu pare, i fer admetre *CIBARIA*. — ⁶ En aquest, val a dir-ho, és en una vintena de localitats, moltes més que en aquells. — ⁷ Aquest